

Andr. ubi proxime, ne concessio inutilis sit, & ex imbecillitate, vitulus pereat, ut argumento text. in l. si servus decem, in fine, ff. de solut. & in l. cum qui ff. de annuis leg. tradunt idem Joan. Andr. Henric. de Bohic. in cap. cum homines, de decimis, & ita consuluit Oldrad. conf. 236. Circa propositam sequitur Rebuffus dict. tractat. de decimis, questione

13 6. numer. 30.

Sed in pluribus locis certum tempus est statutum in quo hæ decimæ persolvi solent (ut notum est) & supra relati observant.

De lana verò detonsa (ut Rebuffi propriis verbis utar, ubi proxime num. 32.) solvi, & exigi solet, ex decem yelleribus, unum pro decima; ut loquitur Joan. Andr. in dict. additione, & aliàs pro consuetudine locorum; quia non est causa differendi hanc Decimam, teste Antonino in cap. Apostolica, de decimis.

14 De lacte idem videtur, ut ex decem Piniis una debeatur; tamen si fiant de voluntate Curati (ita Parochum nominat Rebuffus) expressa vel tacita, Casci; decimus præstabitur Curato, quod est magis frequens. Et idem in butyro, ut etiam Decima debeatur, teste Andr. Hispan. quest. 1. in his Joann. Andr. dicit consuetudinem maximè attendendam per Gloss. inc. reverimini, 16. quest. 1.

15 Et licet antiquitùs maximum dubium fuit, cui Ecclesiæ, animalium decimæ deberentur, an ei in cuius territorio decimatorio pascua erant; an verò ubi dominus animalium, & pecudum, divina audiebat officia, & Ecclesiastica, & sacrosancta recipiebat Sacramenta, ut in dict. cap. cum sint homines 18. de decimis, ibi: Non est facile nobis super hoc certum dare responsum, cum auctoritates sanctorum Patrum, etiam sint diverse: tradit Petrus decis. 176. num. 6. volum. 3. Tamen cum hæ Decimæ animalium prædiales sint ut notat Gloss. in cap. Apostolica, de decimis, Rebuffus dicta questione 6. numero 25. ei parochiæ utique persolvi debent, & Rectori, seu parochi, in cuius territorio, seu districtu, pascua (ubi aluntur animalia sunt ad similitudinem cæterarum prædialium decimarum; ut in cap. fin. de parochiis, ibi: Ita quòd si de agris in eorum parochia constitutis, fructus percipiunt, ratione prædiorum decimæ solvantur, ubi

Gloss. verbo, Prædiorum; & facit text. in cap. cum contingat, de decimis, ibi: Cum perceptio decimarum, ad parochiales Ecclesias pertineat & in cap. quoniam 13. eodem tit. ibi: Respondemus, ut si terra, quæ arabiles sunt intra certam alicujus Ecclesiæ parochiam fuerint; decimas earum eidem Ecclesiæ facias assignari, & de jure nostro Regio decedit lex 6. & 7. titul. 20. part. 1. ibi: Deyen ser dados à las Iglesias parochiales, è à los clerigos que la sirven; ubi Gregor. in scholio, verbo, A las Iglesias, Rebuffus ubi supra, questione 3. num. 32. Mieres de majorat. 1. part. quest. 58. num. 15. Gutier. 2. part. canonicarum, questione 21. numer. 54. ubi dicit communem Cavallos lib. 1. practic. contra commun. quest. 458 num. 25. & 34.

17 Quod ex eo procedit, quod hæ Decimæ animalium, prædiales reputantur, ex Glo. in capit. Apostolica, de decimis, & ideo illi Ecclesiæ, in cuius Parochiæ districtu animalia morantur, & pascuntur, debentur; ut docet Gloss. verb. Pascit, in cap. 1. §. item cum quis unquam, 15. quest. 1. Matthæus de Afflic. in constitutionibus Neapolit. libro 1. rubrica, de decimis, num. 23.

18 Sin verò per medietatem anni pascuntur in una parochia, & per aliam medietatem in alia: decimæ dividendæ sunt inter eandem Parochias, ut in cap. fin. 1. quest. 3. & argumento textus in cap. relatum, in fine, de testamentis, & de jure Regio aperitè probat text. expressus in l. 9. titul. 20. part. 1. ibi: Pero si acaciere que el ganado paxca la mitad del año en el Obispado donde son señores, è la otra mitad en otro; partase los diezmos por medio en estos dos Obispados: & ita tradit Rebuffus in tractatu, de Decimis, quest. 8. num. 11. & 13. Quid autem, quando in una parte pascuntur, & in alia parturiunt, ubi decima persolvi debeat? & plures alios casus in proposito occurrentes, decedit dicta lex 9. partiæ, cujus litera, ut elegans, & difficultium questionum decifiva, sic se habet: Pascen à las vegadas los ganados en las tierras, è en los terminos, donde son los señores: è à las vegadas han los de embiar à otras partes à aquellas tierras, donde entienden que vivir an mejor, porque se aprovechen mas dellos: è porque los omes sopan à quales Eglefias deyen dar los diezmos dellos, queremos lo aqui mostrar. E diezmos, que si los gana-

dos pascieren tolo el año en el termino onde moran sus señores, que deyen dar el diezmo todo en aquellas Eglefias onde son parochianos. E si los embiaren à otro Obispado, è fincaren y por todo el año, allà deyen otro si dar el diezmo: è si la mitad del año pascieren en aquel Obispado, onde son sus señores, è la mitad en el otro, deyen partir el diezmo en ambos los Obispados: mas si el ganado an duviere por muchos Obispados; de manera que no puedan saber ciertamente en qual dellos fincò mas tiempo: por quitar contienda de entre los omes, mandamos que den la mitad del diezmo en quel Obispado onde pascieren las oucias, è la otra mitad en aquellas Eglefias onde son parochianos los señores de les ganados. E si acaciesse, que pariesse el ganado, faziendo passada por algun logar, dezimos, que por aquella non deyen tomar diezmo: fueras si fiziesen y morada alomenos un mes. Pero si acaciesse que el ganado paxca la mitad del año en el Obispado, donde son sus señores, como sobre dicho es: así que paxca de dia en el un Obispado, è paxcade noche en el otro: estonce partan la mitad del diezmo por medio en estos dos Obispados: en el uno, por razon del pasto, en el otro por razon de la manida. E todo esto sobre dicho se entiende, que deve ser fecho de guisa que lo non fagan los pastores por mala entencion, nin por fazer engaño à los Obispos, mudandolo ganados de un Obispado à otro por fazerles perder sus derechos, & ibi plura doctissime congerit Greg. Lopez per omnia scholia.

CAPUT XXXVI.

An ex locatione pascuorum, & venditione herbe, debeat solvi Decima pretij (vulgò gabella)

SUMMARY M.

- 1 Lex 1. tit. 17. lib. 9. recopilationis, expenditur.
- 2 Herba, seu gramen, pascui fructus est.
- 3 Locatio, seu venditio aquæ naturaliter cadit super jure percipiendi fructum, & ibi de leg. arboribus, §. usufructuarius, ff. de usufructu, & l. ait Prætor, §. in eum, ff. de bonis auctoritate judicis possidentis, & in l. si usufructus, ff. de jure dotium.

- 4 Venditionis, seu locationis contractus, in herbis pascuis frequens admodum est: & ibi de l. 23. titul. 7. lib. 7. novæ recopilationis.
- 5 In venditione, sive locatione pascui, sola patientia percipiendi in fundo, vel abstrahendi ab eo herbam, seu gramen consideratur, & inest; & ibi de l. 3. ff. de usufructu, l. quoties, §. fin. ff. de servitutibus, & in l. in fine, ff. de servitutibus rusticorum prædiorum.
- 6 Venditio, an verò locatio contracta videatur super jure percipiendi herbam, vel gramen, ex pascao, ex conjecturis desumitur, quarum tres sunt potissime.
- 7 Pascui herba, seu gramen, si pro certo pretio ante quam nascatur; per annum, vel plures annos concedatur, locatio erit non venditio.
- 8 Pascui herba, seu gramen, si postquam nascitur, seu demonstratur, per aliquod pretium conceditur: venditionis contractum sortitur, & ideo ex eo Gabella debetur, & ibi de l. 12. titul. 17. libro 9. recopil.
- 9 Pascua Magistratus ordinis, & militie de Calatrava, quomodocumque pretio accedente, concedantur, semper gabella debetur, & ibi de l. 12. titul. 17. libro 9. recopil.
- 10 Pascui venditi gabella an persolvenda sit gabellario illius anni, in quo herba fuit vendita; an verò gabellario illius anni, in quo fuit sceta.

Cum ex lege Regia 1. tit. 17. lib. 9. Recopilationis, decimam, seu gabellam tantum, ex contractu venditionis, non verò locationis, persolvi debere manifestum sit, & quando jus percipiendi herbam ex aliquo fundo, pretio accedente, alicui conceditur, an venditio, an verò locatio contrahatur, non sit facile discernere: profectò hujus capituli vera resolutio in eo consistit, ut propriam naturam hujus contractus metiamur, & radicibus perscrutemur.

Et sanè illud, & mover, & difficultatem auget, quod herba, seu gramen, defensæ, vel prati fructus est, ut in l. pratium, ubi Rebuffus, ff. de verborum significatione. Juri autem percipiendi fructum, æquè naturaliter, locatio, & venditio convenit, ut in l. arboribus, §. usufructuarius, ibi: Vel locare, vel vendere po-

est, ff. de usufructu, & in l. ait prator, S. in eam, ibi: Qui nec locavit fructum predij, nec vendidit, ff. de bonis auctoritate jud. possid. & in l. si usufructus, ff. de jure dotium, ibi: Vel locet, vel vendat, latè Joannes Gar. de expensis, & meliorat cap. 10. n. 41.

4 Præterea hoc adeo. verum est, quod utriusque contractus, tam venditionis, quam locationis herbarum, frequenter in pluribus legibus Regiis mentio fit: ut in l. 23. tit. 7. lib. 7. nove recopil. ibi: Y permitimos, que el que suviere ganado, pueda arrendar la yerba que buviere menester para ello; & ibi: Y si algo le sobrare dello: & passim in pluribus legibus, & provisionibus Regiis de la Mesta, id agitur.

5 Rursus ex eo, quod in isto casu, siue venditio, siue locatio contrahatur solâ patientiâ abstrahendi à fundo, vel percipiendi fructus, conceditur, & præstatur. Quia si venditio est, quamvis jus aliquod transferatur, per factum patientiæ fit: si autem locatio est, per eandem patientiam Colonus utitur, ut in l. 3. ff. de usufruct. ibi: Dare autem intelligitur, si induxerit in fundum legatarium, eandem patiatur uti frui l. quoties, S. fin. ff. de servitutibus & l. 1. in fine, ff. de servit. rusticor. prædiorum, docet Bart. in l. 2. S. & harum num. 3. ff. de verbor. oblig.

Verum in proposita quæstione, ut ejus vera, ac secuta resolutio pareat; & generalis theoria, & speciale traditio erit constituenda.

6 Generalis erit illa, quæ in genere respicit conjecturas, ex quibus dignosci possit, quando venditio, vel locatio fructuum contrahatur? Et harum tres potissimas considerare, & præ oculis habere debemus: ut novissimè animadvertit Lafarte de decima venditionis, parte. cap. 2. numer. 55. prope finem, ibi: Sed ita resolutio, quod cum in dubiis versetur, servande erunt conjectura tradita supra num. 52. scilicet, ut prius inspiciamus, quid actum sit, juxta resolutionem Menochij dicto remedio 3. num. 25. Deinde quibus verbis fuerint usi contrahentes juxta sententiam Ioann. de Imola in dicta l. coram ferro, S. qui maximos, ff. de publicanis. Ultimo præterij qualitas attendatur, ex sententia

Bart. in dict. quæstione 4. num. 11. Ita ut intelligas deficientem primam conjecturam (quæ omnium potior est) ad secundam esse deveniendum? & deinde ad tertiam, cum secunda defecerit; quibus observatis impossibile est, quin contractus qualitas designatur.

7 Specialis verò traditio, in proposito illa est, quod si pratium, defensa, vel ager pascui per annum unum vel plures, ante quam herba, aut graminen nascatur, vel maturum sit, ob aliquod pretium à domino pascui alicui concedatur, utique locatus ager ad herbam, videtur: non herba vendita, & in hoc casu loquitur, & intelligi debet Lafarte ubi supra numer. 55. ibi: Advertito autem, quod quamvis mons, & pratium, pascuum; sylva, vel collis, aut quicumque pascuus ager paratum fructum (nempe herbam) habere soleat, sicut de fundo pendentes fructus habente diximus; adhuc tamen in his pascuis diversum jus est, quia cum naturalis pascuorum usus sola herba perceptio esse soleat, quam oves & pecora pascuntur, rectissime in eis cadit locatio, siue prompta, & patens herba sit, siue nascitura ut pratium ipsum locatum conductumque sit, & dominus patiatur colonum uti fruique secundus rei conductæ quantitatem & naturam, nempe herbis pascendo suas oves, & pecora; ut est tex. expressus in l. sed addes, S. 1. vers. aliter atque ff. locati, & l. 14. tit. 8. par. 5. præsertim, quia & ipsius prati, præter pastum animalium, alius usus, perquam utilis, & necessarius esse solet, scilicet, ad mansionem pastorum, & ovium: quem cum (pro pecunia) patiatur dominus, non minus locare dicendus est, quam cum fundum aliam reedem quis ab eo conducit, ex notatis supra numer. 6. &c.

Sin verò tantum herba, quæ jam matura, vel demonstrata est, aliquo pretio concedatur, tunc cum nulli factum, nec alia utilitas, aut commoditas in fundo præstetur per talem contractum, sed sola prompta, & patens perceptio herba, aut graminis, atque ita res pro pecunia videatur dari; utique venditio, non locatio videatur contracta, ut in l. Quimus Mutius, ff. de actionibus empti & ita expressè in propriis

propriis terminis, ad actionem Regalis Decimæ, justissima de causa prædictaque juris ratione, decisum extat in conditione 26. De los apuntamientos que su Magestad embió à los lugares no encabezados el año pasado de 1576. & hoc casu absque dubio gabella debebitur; & resolvit Lafarte ubi supra numer. 55. Ripa tract. de peste, tit. de privilegiis contra causam pestis, à num. 46. cum sequentibus, Gironda de gabell. 8. par. numer. 23. Azevedo in l. 13. tit. 17. lib. 9. recopil. Gutier. in tracta. de gabell. cap. 8. numer. 19. quæ resolutio non solum in herbis, verum & in glandibus amplectenda est, ex supra dictis; quidquid Lafarte, in hoc contrarium sentit.

9 Licet tamen in pratis, pascuis, & montibus, æquè locationem, & venditionem esse posse, supra firmaverimus, ita ut contractus qualitas attentè sit ex prædictis consideranda, ut Regalis decima exigatur, quæ ex venditione debetur; ex locatione non ita; hoc ex herbis, & pascuis Magistratus Ordinis Calatravæ quomodocumque contrahatur, Decima indistinctè debetur, quasi super venditio herba, non pascuorum locatio contrahi videatur, ex antiqua consuetudine, ut in l. 12. tit. 17. libro 9. recopil. ibi: Porque los arrendadores de las alcavalas de las yervas del Maestrazgo de Calatrava, de que nos solemos, y acostumbramos cobrar alcavalas. Itaque ubi talis consuetudo non fuerit: resolutio supra dicta, de jure erit observanda; in hac enim gabellarum solutione, plurimum attendi debet consuetudo, ut in l. 9. tit. 18. libro 9. Recopil. ibi: Segun, y como lo pagan, y acostumbran pagar las otras personas seglares.

10 Sed an hæc gabella herba vendita, persolvenda sit gabellatio illius anni, in quo contractus fuit herba secta, seu depasta? decidit tex. in dicta l. 12. tit. 17. libro 9. ibi: Que los arrendadores que fueren de alcavalas de las yervas del Maestrazgo de Calatrava, ayan de recibir, y recaudar el alcavala de las yervas de aquel año, ó años, en que entraren los dichos ganados, puesto, que se cumpla el dicho año, ó temporada, que los ganados han

de herbajar en el otro año siguiente, &c. & in l. 13. sequenti, dict. tit. 17. lib. 9. ibi: Que aya de mandar el alcavala de las yervas por el arrendador à quien pertenece, y la demande basta fin del año de la salida de los ganados; de quarum legum verò intellectu, & praxi, latissimè agunt Lafar. dict. tractatu, de decima venditionis parte, cap. 5. numer. 20. junctis his, quæ dixerat in cap. 3. numer. 11. Gironda de gabellis 8. part. numer. 23. Joannes Guttierr. eodem tractat. dict. cap. 8. ex numer. 15. prope medium, usque ad num. 20. quos omnino vide, nec enim eorum dicta transcribere fas est.

CAPUT XXXVII.

Jus pascendi, an mobile, an verò immobile reputetur; & utrum super eo constitui possit census; & in ejus venditione possit competere jus retractus.

SUMMARIUM.

- 1 Pascendi jus quod competit cuilibet vicino, in pratis, seu defensus publicis, nec servitutis, nec usufructus speciem continet: sed est jus quoddam incolatus, quod in utendo nemoribus, & Pascuis, & communibus unicuique ex vicinis communiter competit.
- 2 Pascendi jus in alieno agro, an mobile, an verò immobile reputetur.
- 3 Pascendi jus in alieno agro, nec mobile, nec immobile, verè, & propriè dicitur: sed jus quoddam incorporale.
- 4 Servitutes omnes, seu jura incorporalia, magis propriè immobilium rerum naturam redolent, & sortiuntur: unde alienari debent cum solemnitatibus rerum immobilium: & eodem tempore, quo res immobiles, usucipiuntur, num. 5.
- 6 Lex, sed si pecunia. S. simili modo, ff. de rebus eorum: expenditur.
- 7 Traditio vera, & actualis non datur in juribus merè incorporalibus; & loco traditionis habetur census.
- 8 Pascendi jus tanquam quid immobile reputatur, quia rebus solis inest.
- 9 Census potest constitui, & creati super